

SZÓTÁRSZEMLE

Learner's Dictionary. *A learnersdictionary.com* online szótár

Az alábbiakban a *learnersdictionary.com* online nyelvtanulói szótárt fogom bemutatni. Saját tapasztalataim alapján középfaladó és haladó szinten is számos nyelvtanulói elvárásnak felel meg, ezért esett erre a választásom. Kiadója, a Merriam–Webster nagy múltú szótárkiadó, amely jelentős számú lexikográfust alkalmaz szótáriai folyamatos karbantartásához. A felhasználók is bizalommal használják az általuk készített kiadványokat (ezt bizonyítja a cég piacvezetői státusza is), ezért érdemes lehet közelebbről is megvizsgálni egy, a nyelvtanulók számára készített szótárukat. Véleményem szerint egy nyelvtanulónál fontos lépés, amikor az egynyelvű szótárakat is használni kezdi, így közelebb kerülhet az adott idegen nyelv fogalmi rendszeréhez és grammatikai sajátosságaihoz is. A *learnersdictionary.com* nyelvezete és szókészlete egyszerű, ezért már a nyelvtanulás korai szakaszában használatba vehető. A jellemzéshez Gaál Péter (2012) szótárelemzési szempontrendszerét használom. Először ismertetem a szótárral kapcsolatos háttérinformációkat, majd a szótár tartalmát vizsgálom. Végül a szótár használhatóságával kapcsolatos benyomásaimat osztom meg.

George és Charles Merriam 1831-ben nyitották meg első üzletüket Springfield, Massachusetts-ben, amely nyomdaként és könyvesboltként is üzemelt. Miután a híres amerikai lexikográfus, Noah Webster meghalt, legnagyobb munkájának, az *An American Dictionary of the English Language, Corrected and Enlarged*-nak jogait megvásárolták. A szótárkiadást illetően a Merriam–Webster cég 170 éves múltja tekint vissza, 1847. szeptember 24-én jelentek meg az első nyomtatott példányok.

A *learnersdictionary.com* tehát egy szótárkiadó cég által szerkesztett online szótár. A honlapon szereplő információk szerint a Merriam–Webster oldalakat havonta 40 millió ember látogatja, a szótár karbantartásán és frissítésén pedig Amerika legnagyobb lexikográfus csapata dolgozik. Az általam elemzett szótár alapját a *Merriam–Webster's Advanced Learner's English Dictionary* nyomtatott szótár anyaga képezi.

A weboldal használatának nincsenek nagy hardver- és szoftverigényei: csupán egy böngészőre van szükség. A keresőmotor gyorsasága átlagosnak mondható a többi általam ismert online szótárhoz képest. A *learnersdictionary.com* használata ingyenes, azonban vannak bizonyos funkciók, amelyekért fizetni kell. A szótár API (application programming interface) segítségével beágyazható más weboldalakba és telefonos alkalmazásokba is. Egy ingyenes API regisztráció napi 1 000 keresést engedélyez, az ezen felüli igényekről azonban az oldal üzemeltetőivel kell tárgyalni.

A szótár tartalmának széleskörű elemzéséhez a szerkezetet *mega-, makro-, mikro- és mezostruktúrára* bontom, és egy előre meghatározott szempontrendszer alapján jellemzem.

Megastruktúra. A szótár egynyelvű szinkrón szótár, amelyet kifejezetten nyelvtanulóknak ajánlanak. A szócikkek nyelvezte egyszerűbb, mint más Merriam–Webster kiadványokban. Körülbelül 100 000 szócikk között kereshet a felhasználó, de a főoldalon található egy *Core Vocabulary* és egy *Most popular* menüpont is. Előbbinél egy nyelvtanuláshoz fontos 3 000 szavas alapszókinccset találhatunk tematikusan csoportosítva (pl.: közgazdaság, jog, időjárás, testrészek), utóbbinál pedig egy dinamikusan változó szólistát találunk, mely az aktuálisan legtöbbet keresett kifejezésekből áll.

Használati útmutatót, leírásokat és segédleteket is találhatunk a főoldalon. Az *About Us* és a *FAQ* menüpontok alatt a kiadóról és a weboldalról tájékozódhatunk, de egyéb kérdésekre is készséggel, viszonylag gyors válaszidővel válaszolnak a szerkesztők, ha kapcsolatba lépünk velük. A *Word of the day* segédlettel naponta egy-egy új szót tanulhatunk meg, amely általában nem a leggyakrabban használt kifejezések egyike. Az oldalon megtanulhatók továbbá az IPA karakterekkel jelölt fonémák, így alapszinten a fonetikus átírás is elsajátítható. Azonban majdnem minden szócikkhez tartozik egy audiofájl is, melynek segítségével anyanyelvi beszélőktől hallhatjuk a keresett címszó kiejtését.

Elektronikus hirdetésekkel is találkozhatunk az oldalon, amelyek a lap tetején, de a baloldali és jobboldali sávban is megjelennek. Ezek a hirdetések releváns, azaz nyelvtanulással kapcsolatos, és nem releváns termékeket egyaránt ajánlanak.

Makrostruktúra. A címszót a keresősávba gépelve az oldal felajánl szavakat/kifejezéseket, amelyek egy kb. 100 000 szócikk gyűjteményből származnak. A keresés a talált szócikk(ek) oldalára irányítja a felhasználót. A szócikk oldalán láthatjuk a keresett kifejezést, majd alatta egy egyértelműsítő szövegdobozt, amelyben kiválaszthatjuk az olvasni kívánt szócikket (itt jelennek meg a homonimák, poliszém kifejezések és az idiomatikus kifejezések is). Alatta pedig maguk a szócikkek találhatóak. Egyes kereséseknél (pl.: *hit*) nagyon sok találatot kapunk, ami megnehezíti az oldal átláthatóságát. Emellett, a már említett 3 000 szavas *Core vocabulary* anyagot ábécé sorrendben is böngészhetjük.

A címszó, definíció, szófaj, regiszter és egyéb grammatikai információk mind szövegesen jelennek meg. A nyomtatott szótárakhoz képest szembetűnő különbség, hogy a weboldal szinte egyáltalán nem használ rövidítéseket (kivéve a megszámlálhatóság jellemzésére a *count.*, *uncount.* szavakat). Ez nyilvánvalóan annak köszönhető, hogy egy weboldal esetében nem kell törődni a szótár fizikai méreteivel. Majdnem minden címszó mellett találhatunk egy piros hangszóró ikont, amelyre rákattintva a keresett kifejezés kiejtését hallgathatjuk meg. Bizonyos szócikkeknél (pl.: *beard*) képeket is találunk, amely még könnyebbé teszi a definíció és a fogalom megértését.

Mikrostruktúra. Keresésnél az információk egy megadott sorrendben jelennek meg. A keresősáv alatt az egyértelműsítő szövegdobozt láthatjuk, alatta pedig a szócikket/szócikkeket. Ha több szócikk jelenik meg találatként, akkor a homonimák a felső indexben szereplő szám alapján különíthetők el egymástól, a poliszém kifejezéseket pedig egy bejegyzésen belül találjuk meg. A keresésnél találatként jelenhetnek meg idiómák, és/vagy képzett formák is, ezek meghatározásai külön bejegyzésben szerepelnek.

Egy szócikk az 1. ábrán látható módon épül fel:

Learner's Dictionary

yogurt

2 ENTRIES FOUND:

yogurt (noun)
frozen yogurt (noun)

yogurt *noun* Save ☆

also British **yoghurt** /'jəʊgət/

plural **yogurts**

Learner's definition of YOGURT

[count, noncount]

: a food that is made when bacteria are added to milk and that is often flavored and chilled

- blueberry yogurt

1. ábra. Szócikk-szerkezet

A következő információk jelennek meg: címszó, szófaj, brit változat, fonetikus átírás, hangszóróikon a kiejtés meghallgatásához, többes számú alak, megszámlálhatóság, definíció, példák és esetenként felhasználói kommentek. Azt látjuk, hogy a különböző adatok tipográfiaiilag is jól elkülönülnek egymástól. A betűméret, betűszín, írásjelek, valamint a kurzív és félkövér stílus mind jelzik a feltüntetett adat típusát. Látjuk (2. ábra), hogy például kettőspont után definíció következik, a szögletes zárójelben találjuk a megszámlálhatóságra vonatkozó információt, és a példák is jól elkülöníthetők. A kollokációkat nagyköjtőjel (em dash) után találjuk (2. ábra):

[count]

: a large group of fish or other ocean animals that are swimming together

- Fish swim in *schools*.

— often + *of*

- a *school of fish/dolphins*

— compare ¹SCHOOL**2. ábra. Definíciók és kollokációk**

Néhány bejegyzésnél doménmegjelöléssel vagy egyéb címkéssel is (pl.: földrajzi megjelölés, idő, stílus) találkozhatunk (3. ábra).

parallelogram /ˌpɛrəˈlɛləˌgræm/ *noun*
Save

plural **parallelograms**

Learner's definition of PARALLELOGRAM

[count] *geometry*

: a four-sided shape made up of two pairs of straight parallel lines that are equal in length

- Rectangles, squares, and rhombuses are all *parallelograms*.

bobby /ˈbɑːbi/ *noun*
Save

plural **bobbies**

Learner's definition of BOBBY

[count] *British, old-fashioned + informal*

: POLICE OFFICER

3. ábra. A *parallelogram* szócikk

Az elemzés során talákoztam olyan önálló szócikkkel is, amelyek valamilyen szempontból speciálisak, például: rendhagyó igealakok (*wore*), rendhagyó többesszám (*fungi*), előtagok: *-(de-, micro-)*, rövidítések, akronimák (*DE – Delaware, NATO, phone*), összevont alakok (*don't*) és enciklopédikus információval ellátott szócikkek (*Independence Day*). Gyakori, hogy a címszó ragozási paradigmájáról is kapunk információt: igéknél az E/3 alakról, az ige 2. és 3. alakjáról (variánsokkal), az „inges” alakról, a tárgyi vonzatról (*no object; linking verb; + object*), a 'defektív igékről (*begone*); főneveknél a rendhagyó többesszámról (*sheep-sheep, fish-fish*) és melléneveknél a fokozott melléknévi alakokról (4. ábra).

¹ show /ˈʃəʊ/ *verb*
Save

shows; showed /ˈʃəʊd/ ; **shown** /ˈʃəʊn/ or **showed**;
showing

sheep /ˈʃiːp/ *noun*
Save

plural **sheep**

4. ábra. Különleges információk a szócikkben

Mezostruktúra. A weboldalon egyszerűen lehet tájékozódni a hiperhivatkozásoknak köszönhetően. A keresési találatoknál a már említett egyértelműsítő szövegdoboz ajánl fel címszavakat, amelyekre rákattintva az adott szócikkhez navigál minket az oldal (5. ábra).

¹ Olyan igék, amelyeknek nem teljes a ragozási paradigmájuk, sőt, előfordul, hogy kizárólag egy alakja létezik, pl.: *begone, beware*.

school

42 ENTRIES FOUND:

school (noun)	▲
school (verb)	
school (noun)	▼
school (noun)	▲
schooling (noun)	
school-leaver (noun)	▼

5. ábra. Hiperhivatkozások a szótárban

Egy szócikken belül akár definícióként is találkozhatunk hiperhivatkozással. Ebben az esetben a definícióként megadott szó az eredetileg keresett címszó szinonimája, pl.: *bobby: police officer*. Mivel a Merriam–Webster sokféle szótárral rendelkezik, találkozhatunk olyan linkekkel is, amelyek a kiadó egy másik honlapjára irányítanak át.

A *learnersdictionary.com* véleményem szerint megbízható online nyelvtanulói szótár. Nyelvezete egyszerű, egy középszintű nyelvhasználó számára is könnyedén érthetők a definíciók. A szócikkeket folyamatosan bővítik, frissítik, a szerkesztők pedig készséggel válaszolnak az esetlegesen felmerülő kérdésekre. Az oldalra regisztrálhatunk is, így felhasználói fiókunkba elmenthetünk bizonyos szócikkeket, amelyeket később PC-ről, tabletről, vagy okostelefonról is elérhetünk. A mobiltelefonos alkalmazások esetében fontos a technikai naprakészség: a Merriam–Webster újabb és újabb frissítések kiadásával törekszik a különböző operációs rendszerekkel való kompatibilitás biztosítására. Mobiltelefonokon a *voice search* funkció is számos esetben megoldást jelenthet: a helyesírásban bizonytalan felhasználó az adott szót kiejtve is elindíthat egy keresést. A *learnersdictionary* számos funkcióját nyelvtanulói igények ihlették, így egy célzott csoport számára szerkesztett, jól használható szótár lett az eredmény.

Oláh Bence Attila

IRODALOM

Gaál Péter (2012): Szempontrendszer online szótárak minősítéséhez. *Magyar Terminológia* 5/2, 225–250.

FORRÁS

Learner's Dictionary. learnersdictionary.com (2017. október 3.)